

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

SVENSKA HANDELSBANKEN AB NUF
Postboks 1342 Vika
0113 OSLO

Vår referanse
24/491
Deres referanse

10.04.2026

Tilsynsrapport

1 Innledning

Finanstilsynet har gjennomført tilsyn med Svenska handelsbanken AB NUF (heretter omtalt "foretaket"). Formålet med tilsynet var å kontrollere foretakets etterlevelse av hvitvaskingsregelverket. Finanstilsynet gjennomførte møter med foretaket 4. – 7. mars 2024. Denne tilsynsrapporten bygger på Finanstilsynets foreløpige rapport fra 23. januar 2026 og foretakets kommentar til denne fra 27. februar 2026.

2 Finanstilsynets oppsummering

Finanstilsynets vurdering er at det på tilsynstidspunktet var alvorlige mangler i foretakets etterlevelse av hvitvaskingsregelverket, herunder i tilknytning til risikovurdering (§ 7), rutiner (§ 8), egnede kundetiltak (§§ 9, 12-14 og 16-18), samt utkontraktering (§ 23) og løpende oppfølging av kundeforhold (§ 24). Finanstilsynet mener videre at foretaket hadde mangler i etterlevelsen av krav til undersøkelser (§ 25) og rapportering (§ 26), avsløringsforbudet (§ 28), internkontroll (§ 35) og opplæring (§ 36) samt § 4-10 i forskrift om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering.

Foretaket har opplyst at det siden tilsynstidspunktet har gjennomført betydelige forbedringer av blant annet risikovurderinger, rutiner og kontroller på hvitvaskingsområdet. Foretaket har også gjennomført strukturelle endringer i organiseringen av antihvitvaskingsarbeidet og blant annet sentralisert enkelte prosesser for å øke kvaliteten og etterlevelsen. Foretaket oppgir at tiltakene har gitt målbare effekter blant annet i form av færre avvik rapportert fra foretakets kontrollfunksjoner. Foretaket vurderer at etterlevelsen av hvitvaskingsregelverket er styrket på flere sentrale områder siden tilsynstidspunktet og at svakhetene Finanstilsynet pekte på i den foreløpige tilsynsrapporten i all hovedsak er utbedret eller inngår i konkrete tiltaksplaner.

3 Finanstilsynets vurderinger

3.1 Opplæring

Etter hvitvaskingsloven § 36 skal rapporteringspliktige sikre at ansatte og andre som utfører oppdrag for foretaket, gis opplæring i virksomhetens forpliktelser etter hvitvaskingsloven, samt settes i stand til å gjenkjenne forhold som kan indikere hvitvasking og terrorfinansiering. Opplæring skal gis jevnlig slik at kunnskap vedlikeholdes og oppdateres. Opplæringen skal være tilpasset den ansattes ansvar og arbeidsoppgaver og foretaket skal kunne dokumentere etterlevelse av opplæringsforpliktelsene.

Foretakets opplæringsrutiner, som var datert etter at tilsynet var varslet, fremsto som for generiske og utilstrekkelige til å kunne sikre at den enkelte ansatte mottok nødvendig opplæring jf. § 8 jf. § 36. Det framkom blant annet ikke hvordan opplæringsansvaret skulle gjennomføres, hvilke temaer

de ulike ansatte minimum skulle ha opplæring i, eller krav til kompetansenivå for de ulike rollene i foretaket. Foretakets samlede opplæringsplan skulle etter opplæringsrutinen baseres på en gapanalyse, uten at dette var gjort.

Opplæringen var etter Finanstilsynets vurdering ikke dekkende for de aktuelle plikter foretaket er underlagt etter hvitvaskingsregelverket, eller tilstrekkelig rettet mot konkrete arbeidsoppgaver, prosesser og krav som må etterleves i ulike enheter eller roller. Det var ikke gitt opplæring i risikoklassifiseringssystemet, transaksjonsanalyser eller oppfølging av utkontrakterte oppgaver. Det er uklart om det var gitt opplæring i kundetiltak for kunder på standard kontrollnivå, løpende oppfølging og håndtering av alarmer. Innholdet i den gjennomførte opplæringen fremsto dermed som begrenset og for lite tilpasset foretakets egen virksomhet, risikoeksponering og de ansattes arbeidsoppgaver. Foretaket kunne ikke dokumentere at det hadde gjennomført tilstrekkelig opplæring av ansatte, herunder ansatte med særskilt ansvar for å lære opp andre ansatte, nyansatte og innleide ressurser.

3.2 Internkontroll og rapportering

Det følger av hvitvaskingsloven § 35 at foretaket gjennom internkontroll skal sørge for at loven overholdes. Foretaket skal ha rutiner for internkontrollen, jf. § 8 jf. § 35. Kontrollrutinene skal bidra til etterlevelse av hele hvitvaskingsregelverket, og være egnet til å avdekke manglende etterlevelse.

Etter Finanstilsynets oppfatning var foretakets internkontroll ikke egnet til å sette foretaket i stand til å avdekke svakheter ved etterlevelsen eller ved foretakets rutiner.

Utførte kontroller som fremgikk av foretakets fremlagte oversikt fremsto som gjentakende og statiske, og dekket heller ikke over tid hele regelverket. Det var gjort få kontroller av kunder med standard risiko, ingen kontroller av kundeetablering eller løpende oppfølging på standardkunder PM, og det var kun fire stikkprøver av løpende oppfølging av standardkunder BM. Utvalget var delt i hovedkategoriene PM og BM, uten at ulike kundetyper over tid ble kontrollert. Utvalget var heller ikke dekkende innenfor ulike organisatoriske deler av foretaket. Det var ikke gjennomført internkontroll med utkontrakteringer.

Etter Finanstilsynets vurdering hadde foretaket ikke etablert tilstrekkelige rutiner for systematisk oppfølging av avdekkede feil og mangler, og hadde heller ikke gjennomført tilstrekkelig kontroll med korrigerende tiltak. Foretakets linjeforsvar hadde over flere år avdekket og rapportert om alvorlige mangler i etterlevelsen, herunder om forsinkelser i arbeidet med utbedring av avvik. Videre hadde revisjonsobservasjoner stått åpne siden 2017, og andrelinjeobservasjoner med frister i 2021 var fortsatt åpne på tilsynstidspunktet i 2024. Avdekkede mangler og tiltak for å avhjelpe disse, var løpende lagt inn i en felles handlingsplan for førstelinjen som over tid hadde vokst i omfang til 183 åpne tiltak på tilsynstidspunktet.

3.3 Risikovurdering

Rapporteringspliktige skal identifisere og vurdere risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering knyttet til sin virksomhet, jf. hvitvaskingsloven § 7 første ledd. Bestemmelsens andre ledd inneholder en ikke uttømmende liste over forhold som skal tas i betraktning ved utarbeidelse av risikovurderingen. Terrorfinansieringsrisikoen skal alltid vurderes.

Det er Finanstilsynets vurdering at det forelå mangler ved foretakets risikovurdering.

Foretaket benyttet et eksternt verktøy i arbeidet med risikovurderingen, blant annet for dokumentasjon. Basert på informasjon om foretakets produkter, tjenester, kundetyper mv. foreslo verktøyet relevante risikofaktorer. Deretter justerte, kompletterte og vurderte foretaket de foreslåtte risikofaktorene, basert på lokale forhold og egen virksomhet. Tilsynet avdekket at flere risikofaktorer med medium eller lav iboende risiko ikke var vurdert, selv om foretaket kunne ha

betydelig eksponering mot disse faktorene - som da kunne være av stor betydning for foretakets reelle risiko. Dette gjaldt både faktorer knyttet til kunder, bransjer, produkter og geografiske forhold.

I flere tilfeller ga risikovurderingen uttrykk for både faktorer som medfører risiko, og foretakets eksponering mot disse, men uten at foretaket tok konkret stilling til hvilken betydning det aktuelle forholdet hadde for foretakets risiko. Et eksempel på dette er *high net worth individuals* (HNWI), hvor det var gjort rede for faktorer som bidro til å øke risiko, antall kundeforhold definert som HNWI, samlet volum av transaksjoner til utlandet, og antall rapporter til Økokrim de siste tre år. Deretter var det gitt en beskrivelse av nøkkeltiltak. Det var imidlertid ikke gitt noen vurderinger av hvordan disse kundene påvirket foretakets risiko. Tilsvarende var det for geografisk risiko gjort rede for generelle forhold knyttet til definerte høyrisikoland, samt volum av transaksjoner til og antall kundeforhold med eksponering mot disse landene, men det var ikke gjort vurderinger av hvilken faktisk risiko denne eksponeringen hadde for foretaket.

I andre tilfeller fremkom det opplysninger i risikovurderingen om en rekke faktiske forhold, uten at risiko ved forholdene var identifisert, og/eller at det kom frem hvilken betydning forholdet hadde for foretakets risiko. For eksempel fremgikk det at transaksjoner mot visse land med høyere hvitvaskingsrisiko ble ansett naturlig ut fra Norges handel med disse landene, uten at det var foretatt en vurdering av den konkrete risikoen ved slike transaksjoner, eller om slike handelsrelasjoner var relevant for kundene til foretaket. Risikoen tilknyttet foretakets virksomhet på ulike steder i Norge var heller ikke omtalt. Risikovurderingen inneholdt informasjon om eksempelvis hvor de ulike kontorene var plassert og hvor kundemassen var aktiv, uten at det var vurdert hvordan dette påvirket foretakets risiko.

Det var etter Finanstilsynets oppfatning også svakheter ved foretakets vurdering av risiko for terrorfinansiering:

- Foretaket hadde knyttet sannsynligheten for terror i Norge til risikoen for terrorfinansiering i foretaket, uten at det er noen nødvendig sammenheng mellom disse. For eksempel vil foretakets produkter kunne benyttes til å finansiere terror i andre land.
- Foretaket hadde ikke tilstrekkelig identifisert de ulike stadiene i en terrorfinansiering (innsamling, overføring og bruk), noe som medførte utilstrekkelig veiledning til ansatte om hvordan indikasjoner på terrorfinansiering kan fanges opp.
- Foretaket hadde heller ikke påvist tilstrekkelig grunnlag for å konkludere med lav restrisiko for terrorfinansiering.

Foretaket hadde ikke etablert tilstrekkelige kriterier for vurdering av effekten tiltakene for å håndtere risiko hadde på identifisert risiko. For eksempel var iboende risiko knyttet til bransjene eiendom, og bygg og anlegg vurdert å være henholdsvis *høy* og *svært høy*. Foretaket vurderte kontrolltiltakene som middels effektive, men kom likevel frem til at restrisikoen var *moderat* uten at det i tilstrekkelig grad fremgikk hva som var grunnlaget for denne konklusjonen. Et annet eksempel er kontanthåndtering, som foretaket vurderte å ha høy iboende risiko. Foretaket vurderte sine risikoreduserende tiltak som "for det meste effektive", og konkluderte med at restrisikoen var lav uten at det fremkom opplysninger om tiltakenes effekt som kunne begrunne en slik konklusjon. Finanstilsynet viser også til at foretaket i internkontrollen hadde avdekket mangler i etterlevelsen, uten at dette var hensyntatt i vurderingen av effektiviteten av tiltakene. Risikovurderingen hadde heller ikke et tilstrekkelig skille mellom angivelse av restrisiko og foretakets risikotoleranse.

3.4 Rutiner

Etter hvitvaskingsloven § 8 skal foretaket ha oppdaterte rutiner for å sikre håndtering av identifiserte risikoer og oppfyllelse av forpliktelser etter regelverket.

Finanstilsynets vurdering er at foretakets rutiner på tilsynstidspunktet hadde flere svakheter, blant annet:

- Rutineverket var omfattende og fremsto som uoversiktlig. Mange rutiner dekket også samme forpliktelser, uten noen klar angivelse av hvilke rutiner som var førende.
- Foretaket kunne ikke påvise at rutinene var holdt oppdaterte. Det vises til at 82 av dokumentene var oppdatert etter at tilsyn var varslet.
- Flere av rutinene var lite operasjonelle, ved at de inneholdt beskrivelser av hvilke oppgaver som skulle gjøres og hva lovkravet var, uten å gi tydelig veiledning om hvordan oppgaven skulle utføres. For eksempel inneholdt rutinene for undersøkelser og rapportering av mistenkelige forhold beskrivelser av hva som kunne gjøres i undersøkelsesprosessen og hvilke kilder det kunne være aktuelt å konsultere, men ingen beskrivelser av hvordan undersøkelsene skulle gjennomføres eller hvordan mistanke eller avvikende adferd skulle vurderes. Rutinene forutsatte også i stor grad bruk av skjønn, uten at det ble gitt veiledning om denne skjønnsutøvelsen.

3.5 Risikoklassifisering

Etter hvitvaskingsloven § 9 skal foretaket kunne påvise at omfanget av utførte tiltak er tilpasset den aktuelle risikoen ved kunden. For å gjennomføre korrekte kundetiltak, må alle kunder risikoklassifiseres. Risikoklassifiseringen må bygge på foretakets risikovurdering og konkrete forhold tilknyttet den enkelte kunde.

På tilsynstidspunktet var foretakets risikoklassifisering i hovedsak basert på informasjon oppgitt i foretakets kundeerklæringsskjema, der svarene ble omgjort til poeng ut fra fastsatte parametere og terskelverdier. Den samlede poengsummen avgjorde deretter hvilken risikoklasse kunden ble plassert i, og hvilke kundetiltak som skulle iverksettes.

Etter Finanstilsynets oppfatning fremsto risikofaktorene, vektingen av disse og poengtildelingen som generelle og lite tilpasset foretakets virksomhet og risikobilde. Finanstilsynet påpeker at:

- Det var ikke tydelig sammenheng mellom metodikken i systemet, og de risikoene som fremgikk av risikovurderingen.
- Det var flere forhold som normalt anses å være forbundet med høyere risiko, som modellen definerte som lav eller moderat risiko.
- Vektingen framsto som ulogisk, og kombinasjonsrisiko var i liten grad hensyntatt.
- Før 26. februar 2024 tok modellen ikke hensyn til produkter og tjenester ved klassifisering av kunde ved etablering av kundeforholdet.

Foretaket hadde på tilsynstidspunktet selv identifisert flere svakheter ved det automatiske systemet, og det var iverksatt enkelte tiltak for å forbedre risikoklassifiseringen. Finanstilsynet vurderer at omfanget av de identifiserte og igangsatte tiltakene ikke var tilstrekkelig til å løse samtlige svakheter som er påpekt eller identifisert av foretaket selv.

På tilsynstidspunktet var de fleste av kundeforholdene Finanstilsynet mottok som del av stikkprøvekontrollen automatisk klassifisert. Stikkprøvene viste at de ansatte i all hovedsak la til grunn den automatiske risikoscoren, og at systemets vurdering ikke ble overprøvd.

Finanstilsynet mener det blant annet forelå følgende svakheter ved foretakets risikoklassifisering og etterfølgende tiltak:

- Det var flere tilfeller hvor kunden hadde aktuelle risikomomenter, eksempelvis basert på bransje, produkter, tjenester, transaksjonsvolum, etc., eller hadde faktorer som i kombinasjon burde medført høyere risiko, uten at kunden var satt på forhøyet risiko.
- Det var i all hovedsak lagt vekt på PEP og eksponering mot utland i risikoklassifiseringen. Andre momenter i kundeforholdet som mengden kundemidler, produkter, tjenester, formål og tilsiktede art var ikke vektlagt.

- I lys av mangler knyttet til innhenting av grunnleggende kundeinformasjon, slik som legitimasjon, reelle rettighetshavere og formål og tilsiktet art, som nevnt under punkt 3.8.2, kan Finanstilsynet heller ikke se at foretaket har tilstrekkelig grunnlag for å gjøre en korrekt vurdering og klassifisering av kundene.

3.6 Løpende oppfølging

Etter hvitvaskingsloven § 24 skal kundeforhold følges opp løpende. Løpende oppfølging omfatter overvåking av om transaksjoner som utføres i kundeforholdet er i samsvar med innhentede opplysninger om kunden, kundens virksomhet og risikoprofil, midlenes opprinnelse og kundeforholdets formål og tilsiktede art.

Foretakets periodiske løpende oppfølging av kunder underlagt standard kundetiltak ble i stor grad gjennomført automatisk og basert på informasjon i nytt kundeerklærings skjema. Foretaket hadde enkelte kontroller som kunne avdekke avvikende transaksjonsmønstre, som avvik mellom faktiske transaksjoner og kundens oppgitte informasjon. Slike avvik utløste en automatisk oppgave til kunderådgiver om å innhente oppdatert kundeinformasjon. Stikkprøvene viste at i praksis førte dette ofte kun til at kunden oppdaterte informasjonen, uten at foretaket gjorde nærmere undersøkelser eller vurderte om det forelå forhold som kunne underbygge transaksjonenes legitimitet. Vurderingen av om transaksjonen var i samsvar med kundens opplysninger for kunder underlagt forsterkede tiltak, omfattet kun kundens største historiske transaksjoner og motparter. Øvrige transaksjoner, motparter eller avvik fra oppgitt kundeinformasjon ble ikke vurdert.

3.7 Elektronisk transaksjonsovervåking

Etter hvitvaskingsloven § 38 skal banker, kredittforetak og finansieringsforetak ha elektroniske overvåkingssystemer for å avdekke forhold som kan indikere hvitvasking og terrorfinansiering. Reglene i overvåkingssystemene må være egnet til å avdekke slike forhold, og skal dessuten dekke risikoer identifisert i foretakets risikovurdering, jf. hvitvaskingsforskriften § 7-3. Det må også gjennomføres elektronisk overvåking for å identifisere personer som er underlagt internasjonale sanksjoner og restriktive tiltak som er gjennomført i norsk rett.

Foretaket la i risikovurderingen til grunn at det var mangler i transaksjonsovervåkingen, men hadde likevel kun iverksatt begrensede tiltak for å kompensere for svakhetene.

Etter Finanstilsynets oppfatning var det blant annet følgende svakheter ved foretakets transaksjonsovervåking:

- Reglene var i hovedsak rettet mot åpenbare modus operandi som kontanter, utenlandstransaksjoner til høyrisikoland og høy aktivitet på konto. Andre vesentlige risikoer og moduser fremsto udekket. Det manglet for eksempel regler som fanget opp risiko ved innlandstransaksjoner, konserninterne transaksjoner, regler for flere risikoer knyttet til transaksjoner til utlandet, også innenfor EU/EØS, og til ulike bransjer, produkter og tjenester.
- Det var kun ett scenario, begrenset til kundesegmentene PM og NPO, som utelukkende var ment å fange opp risikoen for terrorfinansiering. Scenariet var dessuten innrettet mot enkelte aspekt ved innsamling av midler med påfølgende rask videresending av midler ut av landet. Foretaket opplyste under tilsynet at det var regler knyttet til tre andre scenarier som var ment å fange opp indikasjoner på både terrorfinansiering og hvitvasking. Disse tok imidlertid ikke hensyn til at beløpsstørrelse og midlenes opprinnelse ikke har samme relevans for å avdekke terrorfinansiering, hvor mottaker og formål med transaksjonen er av større betydning.
- Reglene knyttet til fire scenarier var innrettet slik at det kunne gå mer enn fire uker fra grunnlaget for en alarm oppsto til alarmen ble utløst og behandling initiert.
- Det var ingen øvrige regler som kontrollerte kundens historikk. Det var heller ingen kundespesifikke regler som tok hensyn til informasjonen i kundeerklæringen.

- Overvåkingssystemene hadde ikke hatt alarmer som utløste undersøkelsesplikten de siste tre årene.
- Foretaket hadde et høyt antall falske positive treff i transaksjonsovervåkingssystemet. Samtidig var det 36 av 78 regler som i 2023 ikke hadde noen alarmer som utløste undersøkelsesplikt. Dette kan etter Finanstilsynets vurdering tilsi at reglene ikke var tilstrekkelig egnet til å avdekke reell mistenkelig adferd.
- Dokumentasjonen knyttet til scenarier/regler for transaksjonsovervåking var ufullstendig, upresis og ustrukturert, og manglet versjonsstyring.
- Foretaket hadde etablert en rutine for analyse, gjennom "målrettede uttrekk" av historiske transaksjoner innenfor ulike definerte temaer hvor det ble gjennomført undersøkelser av utvalgte kunder. Uttrekkene var ikke basert på risikovurderingen eller scenarier i den ordinære transaksjonsovervåkingen. En høy andel av sakene ble rapportert til Økokrim i etterkant av uttrekket. Finanstilsynet ser at tiltaket kan utfylle ordinær transaksjonsovervåking, men påpeker risikoen for at mistenkelig adferd oppdages lenge etter at den oppstår.

3.8 Stikkprøver

3.8.1 Innledning

Under tilsynet foretok Finanstilsynet stikkprøvekontroll av om regelverk og foretakets rutiner ble fulgt i 115 kundeforhold (fysiske og juridiske personer i ulike bransjer, segmenter og risikoklasser). Kontrollen avdekket mangler i foretakets etterlevelse.

3.8.2 Grunnleggende kundetiltak

Foretaket skal innhente, dokumentere og vurdere informasjon om kunden og personer som handler på vegne av kunden, og gjøre seg kjent med kunden og kundeforholdets formål og tilsluttede art, jf. §§ 12-14. Kunder og personer som handler på vegne av kunder skal legitimeres, og reelle rettighetshavere skal identifiseres. Informasjonen er en nødvendig forutsetning for at foretaket kan iverksette risikobaserte tiltak i samsvar med § 9.

Foretaket innhentet informasjon om kundene ved bruk av to standardskjemaer for henholdsvis PM-kunder og BM-kunder. I tillegg var det utarbeidet et forenklet skjema for næringsforhold med en begrenset produktportefølje. Finanstilsynet mener at skjemaene ikke ga foretaket tilstrekkelig grunnlag for å bedømme hvordan kunden kunne ventes å handle innenfor rammen av kundeforholdet. Skjemaene fremsto også som lite egnet til å dekke informasjonsbehovet for kundeforhold som benyttet produkter og tjenester forbundet med høyere risiko.

Foretaket opplyste i forkant av tilsynet at det manglet legitimasjon for 1002 kunder (52 BM-kunder, og 950 PM-kunder). Finanstilsynet forsto det som at disse kundeforholdene var sperret. I stikkprøvekontrollen ble det imidlertid avdekket flere tilfeller hvor legitimasjon ikke var innhentet, uten at kundeforholdet var blitt sperret. I flere tilfeller hadde foretaket ikke legitimasjon på disponenter og de som handler på vegne av kunden. Finanstilsynet fant også tilfeller av at selve retten til å opptre på vegne av kunden ikke var dokumentert.

Etter § 13 tredje ledd skal foretaket innhente opplysninger om reelle rettighetshavere i kunden i samsvar med § 14. Opplysningene skal bekreftes "ved egnede tiltak".

Foretaket opplyste i forkant av tilsynet å ha 38 kunder hvor reelle rettighetshavere ikke var identifisert. Ut fra omfanget av funn i stikkprøvene mener Finanstilsynet at det er grunn til å anta at dette tallet kan være høyere. Når det gjelder identifisering av eierskaps og kontrollstruktur, og bekreftelse av identiteten til reelle rettighetshavere utenfor Norge, benyttet foretaket blant annet et eksternt verktøy. Finanstilsynet kan ikke se at foretaket har vurdert om datakvaliteten i systemet er tilstrekkelig eller om det er behov for ytterligere tiltak for å oppfylle lovens krav.

Stikkprøvene viser at foretaket i flere tilfeller manglet en dokumentert forståelse og vurdering av kundenes fullstendige eierskaps- og kontrollstruktur, samt reelle rettighetshavere, herunder også kunder med mer komplekse eier- og kontrollstrukturer.

Det følger av §§ 12 femte ledd og 13 femte ledd at foretaket skal innhente og vurdere nødvendige opplysninger om kundeforholdets formål og tilsiktede art. Informasjonen er avgjørende for å kunne risikoklassifisere kunden, og for å oppdage avvik fra forventet atferd. Foretaket opplyste i forkant av tilsynet at 558 kunder ikke hadde svart på spørsmål om formål og tilsiktet art. Ut fra omfanget av funn i stikkprøvene mener Finanstilsynet at det er grunn til å anta at dette tallet kan være høyere.

3.8.3 Forsterkede kundetiltak

Det følger av hvitvaskingsloven § 17 at rapporteringspliktige skal gjennomføre forsterkede kundetiltak dersom det er høy risiko for hvitvasking eller terrorfinansiering. Rapporteringspliktige skal iverksette ytterligere nødvendige tiltak for å sikre kjennskap om kunden, reelle rettighetshavere og kundeforholdets formål og tilsiktet art.

Foretaket oppga i forkant av tilsynet at 3631 PM-kunder og 2657 BM-kunder var underlagt forsterkede kundetiltak. Dette er hovedsakelig kunder som er eller har tilknytning til PEP, kunder med eksponering mot utlandet, eller kunder som har hatt alarmer i transaksjonsovervåkingen.

Kunder underlagt forsterkede tiltak skal ifølge foretakets rutiner gjennomgås manuelt, ved utfylling av et standardskjema for forsterkede kundetiltak. Finanstilsynet kan imidlertid ikke se at denne gjennomgangen innebærer annet enn en redegjørelse, eller bekreftelse av informasjon som foretaket allerede er pålagt å hente inn for alle kunder, etter hvitvaskingsloven §§ 12 - 14. Etter Finanstilsynets oppfatning inneholdt skjemaene få faktiske vurderinger av risikofaktorene som var ved kunden, eller faktorer som ble identifisert i gjennomgangen, og heller ikke konklusjoner om risiko.

Utfylling av standardskjemaet er i seg selv ikke et forsterket tiltak egnet til å håndtere risiko. Finanstilsynet kan ikke se at det var gjort ytterligere tiltak som er tilpasset den enkelte kundes risiko, og som skiller seg fra kunder med normale tiltak, utover innhenting av legitimasjon for reelle rettighetshavere og mer utfyllende redegjørelser fra ansatte etter søk i åpne kilder.

Finanstilsynet kan ut ifra stikkprøvene heller ikke se at det var gjennomført forsterkede tiltak i henhold til hvitvaskingsforskriften § 4-10, for kunder som hadde eksponering mot høyrisikoland.

Finanstilsynet legger vekt på at forsterkede tiltak utformes på en måte som faktisk håndterer de spesifikke risikofaktorene som har ledet til at kunden er klassifisert som forsterket. Dette innebærer at foretaket må vurdere og iverksette målrettede og relevante tiltak tilpasset hver enkelt kundes risikoprofil, slik at risikoen blir tilstrekkelig adressert og håndtert gjennom hele kundeforholdet.

3.8.4 Politisk eksponerte personer

Etter § 18 skal foretaket gjennomføre forsterkede tiltak overfor politisk eksponerte personer ("PEP") og nærmere familiemedlemmer og kjente medarbeidere til slike. I tillegg skal en overordnet godkjenne etableringen av kundeforholdet, og foretaket skal gjennomføre tilstrekkelige tiltak for å fastslå formuens og midlenes opprinnelse, jf. § 18 andre ledd bokstav b.

Det fremgår av innsendt dokumentasjon at 30 PEP var vurdert til standard risiko, uten at dette var begrunnet og dokumentert.

Manglene beskrevet i punkt 3.8.3 gjør seg også gjeldende i foretakets håndtering av PEP. Basert på den fremlagte dokumentasjonen mener Finanstilsynet at det i tillegg er mangelfullt dokumentert hvordan foretaket sikret seg kjennskap til midlenes og formuens opprinnelse i henhold til § 18, ut over den informasjonen kunden selv oppga, og ansattes egne antakelser.

3.8.5 Kundetiltak som del av løpende oppfølging

Foretaket oppga i forkant av tilsynet å ha 3385 kunder som skulle vært gjenstand for løpende oppfølging, uten at dette var gjennomført. I tillegg ble det opplyst at det var 233 kunder hvor det på tilsynstidspunktet var uklart om disse skulle underlegges løpende oppfølging. Foretaket opplyste på tilsynstidspunktet at det hadde igangsatt et prosjekt som håndterte restansene på kunder underlagt forsterket oppfølging, noe som på tilsynstidspunktet omfattet 1987 kundeforhold.

Stikkprøvene avdekket gjennomgående mangler i den periodiske løpende oppfølgingen av kundene. Blant annet var det ikke dokumentert at foretaket praktiserte andre løpende kundetiltak enn overvåking i transaksjonsovervåkingssystemet, i tillegg til oppdatering av kundeerklæringsskjema. Det var heller ingen dokumenterte forskjeller mellom oppfølgingen av kundene i de ulike risikoklassene, annet enn at systemet triggert hyppigere innhenting av kundeerklæringsskjema og manuell periodisk gjennomgang av kunder som var klassifisert som forsterket.

Finanstilsynets vurdering er at foretaket på tilsynstidspunktet ikke i tilstrekkelig omfang foretok nærmere vurdering av foreliggende og nylig innhentede opplysninger om kundene, og at det i mange saker ikke var gjort nok for å avklare kundens faktiske risiko.

3.9 Undersøkelser og rapportering til Økokrim

Etter hvitvaskingsloven § 25 skal det gjennomføres nærmere undersøkelser dersom rapporteringspliktige avdekker forhold som kan indikere at midler har tilknytning til hvitvasking og terrorfinansiering. Det skal alltid gjennomføres undersøkelser dersom det avdekkes forhold som avviker fra den rapporteringspliktiges kjennskap til kunden, kundeforholdets formål og tilsiktede art. Det samme gjelder for transaksjoner som synes å mangle et legitimt formål, er usedvanlig store og komplekse, er uvanlig ut fra kundens kjente transaksjonsmønster, foretas til land hvor tiltakene mot hvitvasking og terrorfinansiering ikke er tilfredsstillende eller hvor transaksjonen på annen måte fremstår som uvanlig.

For å vurdere foretakets etterlevelse av regelverket og rutiner gjennomførte Finanstilsynet stikkprøvekontroller av 13 kunder med alarmer i transaksjonsovervåkingssystemet.

Foretaket hadde etablert en mekanisme for å fange opp hvorvidt kundens faktiske transaksjoner var i tråd med oppgitt informasjon om formål og tilsiktet art ("FOT"). Ved avvik mottok ansvarlig kundeforholder melding om å løpende følge opp kundeforholdet ved å sende ut nytt kundeerklæringsskjema for oppdatering av kundeinformasjon. Dette medførte at FOT-dataene ble oppdatert, uten at det ble gjennomført nærmere undersøkelser.

Flere av stikkprøvene viser etter Finanstilsynets syn manglende etterlevelse av undersøkelsesplikten, da flere alarmer og manuelle varsler var blitt lukket, uten at mistanken var blitt avkreftet. Et stort antall alarmer og avvik fra kundeinformasjon ble avskrevet som ikke-mistenkelige, ut fra uttredders antagelser og uten tilstrekkelige undersøkelser eller dokumentasjon. Terskelen for å eskalere saker fra alarm til nærmere undersøkelser i foretaket fremsto som høy, selv om nødvendig kundeinformasjon ofte manglet. Det fremgikk av dokumentasjonen at 87 prosent av alarmene i 2023 og 85 prosent i 2024, ble stengt allerede i forundersøkelsen.

Finanstilsynet avdekket videre at et stort antall alarmer ble lukket etter at tidligere vurderinger ble kopiert og lagt til grunn, uten vurdering av om informasjonen fortsatt var relevant og i tråd med kundeforholdets formål og art på det aktuelle tidspunktet. Finanstilsynet observerte videre at det ved alarmer ofte kun ble tatt kontakt med kunden for oppdatering av kundeinformasjonen, uten at man tok stilling til om den nye informasjonen framsto som plausibel og egnet til å avkrefte mistanken. Ny informasjon og kundens forsikring om framtidig adferd, er ikke alltid tilstrekkelige undersøkelser av mistenkelig transaksjon og kan ikke benyttes alene som grunnlag for å avskrive avvikende forhold eller mistanke.

3.10 Avsløringsforbudet

Etter hvitvaskingsloven § 28 skal rapporteringspliktige ikke gjøre en kunde eller tredjeperson kjent med undersøkelser eller oversendelse av opplysninger til Økokrim.

I en stikkprøve fremkommer det en e-post fra foretaket til en kunde, der foretaket opplyste om at det ble gjennomført nærmere undersøkelser. Foretaket har anført at dialogen i saken primært gjaldt kundens eksponering for sanksjonsrisiko, og ikke forhold som kunne indikere en rapportering av hvitvasking og terrorfinansiering. Basert på innsendt dokumentasjon mener Finanstilsynet at foretaket i dialogen med kunden også gjorde denne kjent med undersøkelser etter hvitvaskingsregelverket, og opprettholder at avsløringsforbudet er overtrådt.

3.11 Utkontraktering

Der rapporteringspliktige benytter tredjeparter i utførelsen av plikter etter hvitvaskingsloven, skal den rapporteringspliktige i medhold av § 23 både kontrollere oppdragstaker før avtaleinngåelse, og foreta løpende kontroll av utkontraktert virksomhet. Tjenesten "Kontanttjenester i butikk" (KiB), som muliggjør kontantinnskudd og -uttak i dagligvarebutikker, er et eksempel på et slikt forhold.

Foretaket var tilsluttet utkontrakteringsavtalen med BankAxept om KiB.

Etter Finanstilsynet vurdering var det mangler i foretakets oppfølging av tjenesten. Foretakets rutine for å løpende risikovurdere og følge opp de utkontrakterte oppgavene fremsto som overordnet og lite operasjonell. Det ble ikke gitt veiledning om hvordan vurderinger av utkontrakteringsforholdet skulle gjennomføres i praksis, hva som skulle vektlegges i avgjørelser, eller hvordan videreføring av de utkontrakterte oppgavene skulle vurderes.

Foretaket hadde ikke etablert rutiner for jevnlig oppfølging og kontroll av oppdragstaker, heller ikke knyttet til kontroll av om oppgavene ble gjennomført i henhold til foretakets rutiner eller regelverk. Etter tilsynet sendte foretaket inn en rutine for oppfølging av BankAxept, men der ble kun pliktene Bankaxept har ovenfor foretaket omtalt. I tillegg fremla foretaket en rutine for "egnethetsvurdering" av brukersted i forbindelse med KiB. Heller ikke denne inneholdt bestemmelser om foretakets oppfølging og kontroll av oppdragstaker.

Foretakets plikt til å gjennomføre opplæring omfatter også "andre som utfører oppdrag for foretaket", jf. § 36. Foretaket mottok årlig en skriftlig bekreftelse fra butikksjefer på at opplæring hadde blitt gjennomført for KiB, men kunne ikke fremlegge ytterligere dokumentasjon på egne prosesser eller rutiner for å sikre tilstrekkelig kompetanse hos aktørene.

4 Videre oppfølging

Foretaket har gjort rede for gjennomførte og ikke ferdigstilte tiltak for utbedringer av mangler i etterlevelsen. Det forutsettes at utbedringsarbeidet ferdigstilles i løpet av inneværende år. Foretaket bes om å rapportere status for arbeidet halvårlig innen utløpet av påfølgende måned, med første rapportering per 30. juni 2026. Tiltak som er gjennomført for å utbedre etterlevelsesmanglene omtalt i denne rapporten skal valideres av foretakets internrevisor. For god ordens skyld gjør vi oppmerksom på at Finanstilsynet som ledd i oppfølgingen av foretaket kan be om vurderinger av hvordan de ulike iverksatte tiltak har virket.

Finanstilsynet ber foretaket sende kopi av dette brevet til revisor.

For Finanstilsynet

Knut Haugan
avdelingsdirektør

Brita Daae Hrenovica
seksjonsleder

Dokumentet er godkjent elektronisk.